

איור: ערן תנדל

למי שייכים מספרי הטלפון בסרטים?

האם יש חוק בארצות הברית שלפיו מספרי טלפון המוצגים בסרטים עלילתיים חייבים להתחיל ברצף 555? **תודה, נעה**

המעביד שלהם – אבל ברוב המקרים זה יצר מטרד לא נורמלי, וכשהסרט שודר בטלוויזיה, שינו את המספר כך שיתחיל ב-555.

מדוע היוצרים לא השתמשו בקידומת הייעודית? אלוהים יודע. אולי כדי שהסרט ייראה יותר ריאליסטי. בכל מקרה הם לא לבד. אולפני יוניברסל, לדוגמה, רכשו לא מכבר מספר טלפון מיוחד באזור החיוג 212 (מנהטן) לשימוש בסרטים, ויש אפילו חברה שמוכרת מספרי טלפון לא פעילים.

במיוחד ליצירות דמיוניות. ולאנשים שרוצים להטריד את אלוהים.

המספר של אלוהים בסרט "ברוס הגדול מכולם" לא התחיל ב-555, וכשחייג אותו בצפון קרוליינה הגיעו לכנסייה. במדינות אחרות זה יצר מטרד לא נורמלי

למה במצלמה העדשה עגולה והתמונה מלבנית?

העדשה אמנם עגולה, אבל היא לא קובעת את צורת התמונה. אנחנו קובעים. אני

חננו מייצרים סרטי צילום מלבניים (והיישנים דיגיטליים מלבניים), אנחנו מדפיסים תמונות על נייר מלבני ודוחפים אותן לאלבום מלבני, ואפילו אלבומים וירטואליים מציגים תמונות מלבניות על מסך מלבני. כי נח לנו לעבוד עם זוויות ישרות. הסיבה היחידה שהעדשות אינן מלבניות היא שהמכונה שמלטשת אותן מסור בבת את העדשה במהירות, כמו מחרטה, וככה נח לנו להכין עדשות. הכל מסביבנו עושה שמניית באוויר רק כדי שיהיה לנו נח. נורא מוזר שהחיים עדיין כל כך קשים.

שאלות לבלדד השוחי: askbidad@calcalist.co.il

נעה היקרה,

זו בסך הכל התחשבות. אם את מפיצה סרט או ספר או משחק

או כל עבודה בדיונית אחרת, יהיה מאד לא מנומס אם תכניסי לתוכו מספר טלפון אמיתי. לכן תדעי מה הצופים יעשו איתו. או כבר משנות החמישים, מהרגע שבו למספיק אנשים היו מספרי טלפונים ומכשירי טלוויזיה, תוכניות הטלוויזיה השתדלו מאד להציג רק

מספרי טלפון מזויפים. והחל משנות השישים חברות הטלפון בצפון אמריקה מבקשות מהמפיצים להשתמש בקידומת המיוחדת 555.

בכל אזורי החיוג בצפון אמריקה יש מעט מאד מספרים שפותחים ב-555, וכולם שמורים לשירותים פנימיים של חברות הטלפון. ואנשים התרגלו. יוצרי הסרטים יודעים שמספרי טלפון צריכים להתחיל ב-555, והקהל הרחב יודע שאין

טעם לחייג אותם. ומי שלא יודע, לומד. אך כיון שזו רק מוסכמה חברתית, לפעמים מתעלמים ממנה. לדוגמה, ב-2003 יצא שובר הקופות ההוליוודי "ברוס הגדול מכולם", שבו אלוהים בכבודו ובעצמו נותן לבן תמונה את מספר הטלפון שלו. 776-2323, למי שתוהה. באזור החיוג שבו מתרחש הסרט אין כזה מספר (וגם לא באזור החיוג שלך, אם את ישראלית שמתפתה לנסות), אבל בכמה אזורי חיוג אחרים דווקא כן. בחלק מהמקרים זה הסתדר יפה. באחת הערים בצפון קרוליינה, לדוגמה, המספר שייך לכנסייה, ועובריה ודאי היו נלהבים לקבל שיחות בשם

דן אריאלי

מומחה להחלטות חשובות

האם דיילים נהנו לומר לאנשים לכבות את הטאבלט?

פרופסור יקר, אחרי שהודיעו בארצות הברית שכבר מותר להפעיל מכשירים אלקטרוניים בטיסה, ומיד חברות התעופה ציידו טייסים בטאבלטים, חדיתי לך: האם בהוראה הישנה לכבות את המכשירים היה גם צד סאדיסטי? האם כך הדיילים גרמו לנוסעים להבין מי הבוס? **אדם**

אדם היקר,

למען ההגינות צריך לזכור שהאחריות לאיסור הישן הוא היתה של מנהל התעופה הפדרלי (FAA) ולא של חברות התעופה.

עם זאת, ההנאה הבולטת של כמה מהדיילים בעת שהם מורים לנוסעים לכבות את המכשירים בהחלט מעוררת חשד ש"תיאוריית השליטה" שלך נכונה. עם זאת, להערכתי פשוט מדובר בעוד רגולציה שנכנסה לתוקף בלי יותר מדי מחשבה מאחוריה, וייתכן מאוד שהרבה דיילים סבלו מהדרישה מהם לאכוף חוק חסר היגיון שמכעיס את הנוסעים.

הערה אחרת בשאלה שלך הדאיגה אותי: העובדה שטאבלטים חודרים למטוסים, ובעתיד הם אולי יהיו תלויים בטכנולוגיה הזאת.

אפשר להפסיק לשלוח ברכות?

בכל שנה אני שולחת כרטיסי "חג מולד שמח" לכל מי שאני מכירה, ובכל שנה מספר הכרטיסים הולך וגדל. השנה זה יצא לגמרי משליטה. האם אוכל לחזור למנהג של שליחת כרטיסים רק לחברים קרובים?

הולי היקרה,

זה בסדר גמור לשלוח כרטיסי ברכה לחג רק לחברים קרובים. אני לא חושב שמי שייצא מרשימת מקבלי הכרטיסים שלך באמת יעלב. כך גם תורידי ממנו את הרגשת המחויבות לשלוח לך ברכה בשנה הבאה. אם את באמת רוצה לוותר על כל טירוף הברכות לחג המולד, את תמיד מוזמנת לעבור ליהדות.

פרופ' אריאלי הוא חוקר כלכלה התנהגותית ומחבר רבייהמכר "לא רציונלי אבל לא נורא" ו"האמת על באמת". שאלות לדן אריאלי: askdan@calcalist.co.il

מי באמת גאון של אמא?

ואיזה נזק גורם עודף השימוש במילה "גאון"

מהי ההגדרה המדויקת ביותר לאינטליגנציה? לפי הפסיכולוגים, אינטליגנציה היא "הרבר שמבחני אינטליגנציה מודדים". הניסוח המגלי הזה הוא פחות או יותר ההסכמה היחידה בקרב חוקרי אינטליגנציה; על בסיסו נעשה סינון מועמדים לעבודה ולמוסדות לימוד יוקרתיים. שאלות רבות שנוגעות לאינטליגנציה נותרו ללא מענה ואף נזנחו: מהי באמת משימתם של ערכי הקצה של האינטליגנציה? איך מבחינים בין חכם מאוד לחכם קצת יותר? והאם ערך גבוה יותר בסולם האינטליגנציה בהכרח מבטיח משהו? האם זה בהכרח עדיף?

בראש דרגות האינטליגנציה הנחשקות נמצא המושג "גאון". גאון הוא לא סתם חכם, הוא מישו מורם מעם, יחיד ומיוחד. גאוני מקבלים פרסים יקרי ערך כגון פרס מקאר-תור לעידוד מצוינות, ומצורפים לארגונים אקסקלוסיביים כמו מועדון המהוננים הערי למי מנסה. המפורסמים שבהם זוכים להופיע ברשימות מעוררות השראה. כתב העת האיטלקי לספרות "La Lettura" טרח והכין

בעבר התנהלו ניסיונות שונים לזיהוי חוכמה, לרבות מדידת הגולגולת ושקילת המוח. נותרה ההגדרה המעגלית: אינטליגנציה נמדדת במבחן אינטליגנציה

ויזואליזציה יפה לקנון מאה גאוני השפה והספרות בכל הזמנים, מסודרים בעשיריות. ואולם, בינתיים את תואר הגאון אנחנו לא שומרים רק ליהודים בדרום. גאון הוא כבר לא רק אינטליגנציה או מוצרט. כולנו מכירים כיום כדורגלנים שנקראים "גאוני כדורגל" בפי אוהדיהם, משקיעים בניימול שהם "גאוני שוק פיננסי", נגנים אהובים שמוכרים כ"גאוני מוזיקה" ואת הבן של השכנה שהוא כמובן "גאון מחשבים". נתקלתי בכלבים שזכו לשבחים על גאונותם. עמנו עשיר במיוחד בגאוני, ולו רק הודות לאלפי תלמידי ישיבות שזוכים בכל שנה בתואר "עילוי", אחרי שנבחנו בהצלחה על כמה מאות דפי גמרא. הישג יפה, אך מה הוא אומר על מושג הגאונות? והאם יש בידי מישו בכלל כלי מוסכם לזהות את החכמים ביותר באופן מהימן ותקף?

לאורך ההיסטוריה נעשו מאמינים מגוונים ושונים לזהות גאוני, כמה מהם אף נראים גרוטסקיים ממרחק השנים. היו מי שמדרו גאונות על פי היקפי גולגולת או משקל המוח, כלים הנחשבים "אובייקטיביים". מירוצ מוזר במיוחד התנהל אחר שיירי גופותיהם של גאוני מוכרים כדי לחצוב מתוכם עדייות ביולוגיות. בתקופות שונות נערכו דיונים בשאלה אם גאוני הם רק, או בעיקר, זכרים או אירופאים או בני ככורים או יהודים. וגם עכשיו, כשכביכול נרפאנו מתמימות חוקרי הגאונות של העבר, עלינו לשאול איך אנחנו בעצם בוחרים חוכמה ואינטליגנציה, ואיך

אנחנו בוחרים את המרד שקובע מי בראש. הצלחה כלכלית? פרסום? מספר ספרות הפאי שביכולתו לדקלם? או, כמו שאנו כבר עושים כיום, מידת ההצלחה בסדרת מבחנים שחיברו פסיכולוגים החוקרים את המושג החמקמק הזה בדיוק. ומה על הגאונות בעיי הן חוכמת ההמונים, כשמתברר שהתשובות הטובות והנכונות ביותר מגיעות לא מהמישכילים, לא מהמבריקים וגם לא מקולו של הרוב, אלא מממוצע התשובות של קבוצה גדולה ואף אקראית?

דארין מקמהון, היסטוריון מאוניברסיטת פלורידה שחוקר את תולדות המדעים, מעלה את השאלות הללו ונוספות בספרו "Divine Fury: A History of Genius". השורה התחתונה של טענתו היא שדווקא בתקופתנו המתקדמת והמפוקחת ביצי ענו במטבע הגאונות אינפלציה ששחקה את ערכו לבלי הכר. הגאון של פעם תרם תרומה גדולה לחברה שפעל בה. כשכולם גאוני קשה ליהנות מגאונות נדירה אמיתית. אולי כדאי לשוב לתקופות רומנטיות יותר, שגאוני התגלו בהן לעתים נדירות ושימשו זמן רב מודל להערצה ולחיקוי. ועל דרך ההיפוך, אולי את התואר "גאון צריך לתת לא לכל מי שמצליח להרשים די אנשים, אלא רק למי שהודות לכישוריו ומחשבותיו שינה את העולם. גם אם בדרך נאבר "גאוני מגירה".

פרופ' רפאלי הוא ראש המרכז לחקר האינטרנט באוניברסיטת חיפה sheizaf.rafaeli.net

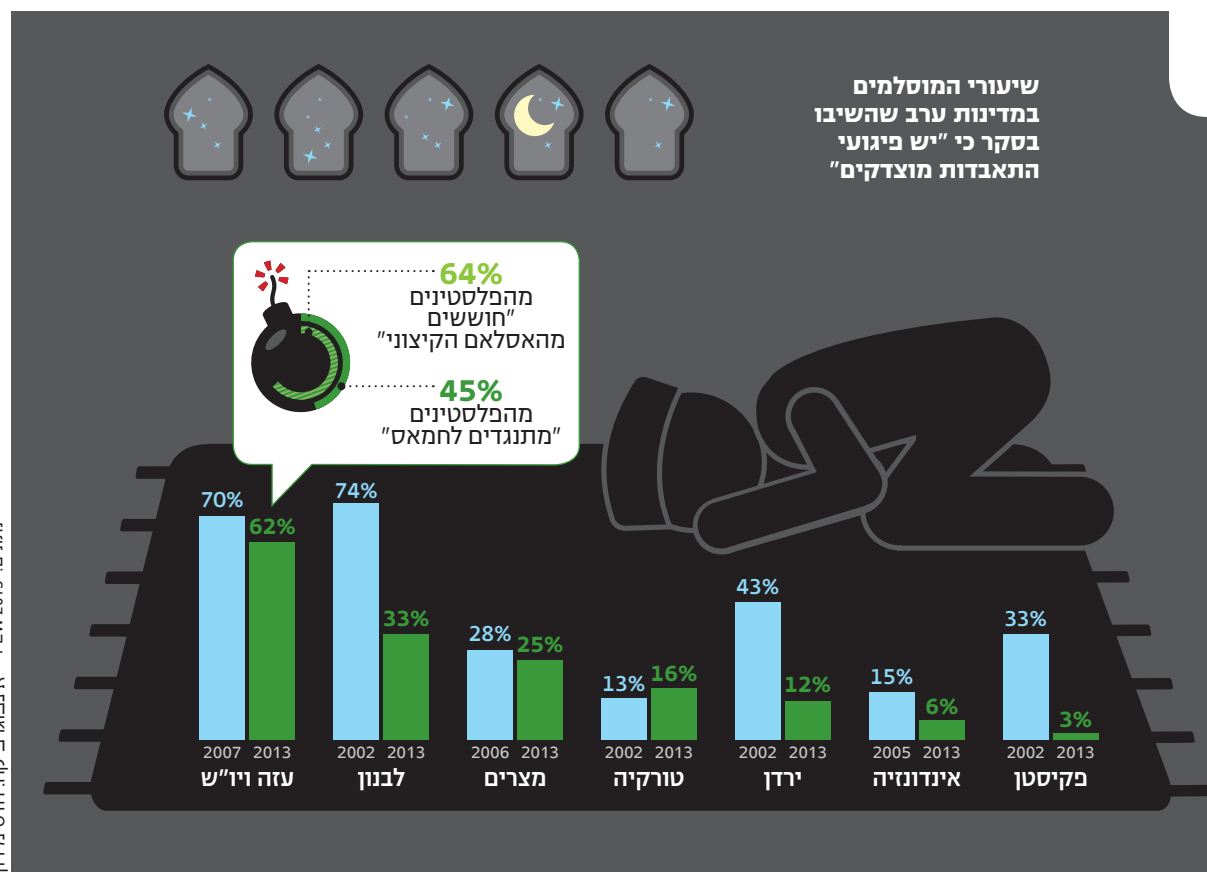
תורת המספרים

הסטטיסטיקה של החיים

שיעורי המוסלמים במדינות ערב שהשיבו בסקר כי "יש פיגועי התאבדות מוצדקים"

מוסלמי, אוהב את החמאס?

תושבי העולם המוסלמי עוברים שינוי. מחאות האביב הערבי, הפתיחות היחסית של רשת החדשות אל-ג'זירה ותופעות של גילויי פתיחות כלפי המערב הן רק כמה סימנים לכך. ראיונות שמכון המחקר האמריקאי PEW ערך בקרב 8,989 מוסלמים במדינות שונות מגלים כעת מגמה מפתיעה ביחס של המוסלמים ללא פחות מאשר האסלאם עצמו ובעיקר לפן הלוחמני בו. **גל חן**

ההשוואה היא בין 2013 לבין השנה המוקדמת ביותר שהמדינה נסקרה בה